

Inici / Últimes notícies / Més dones a la ciència i la tecnologia

Més dones a la ciència i la tecnologia

13/02/2024 - 10:10

El Canòdrom impulsa el projecte «Dones que transformen», una oda a les dones que han desafiat els límits de la ciència i la tecnologia al llarg de la història, il·luminant el camí amb la seva presència. Amb motiu del 8M, el fanzine que porta el mateix nom estarà disponible en format paper l'1 de març al Canòdrom en motiu de la festa «Música i tecnologia a les grades».

Com a resultat del procés participatiu celebrat el 2021, els projectes i membres del Canòdrom van col·laborar per batejar les sales de l'equipament amb una mirada feminista i decolonial. Ara, 15 sales del Canòdrom porten els noms de 15 dones, feministes, tecnòlogues i activistes pels drets humans. Cada sala reanomenada és un gest de reconeixement al llegat d'aquestes dones i una font d'inspiració per a la nostra comunitat.

El fanzine «**Dones que transformen**» es pot consultar a través d'aquest lloc web, així com el document digital en format PDF. Una proposta gràfica creada per l'artista **Candela Rodríguez Bravo**, artista i estudiant del Màster de Comissariat d'Art Digital a ESDI Barcelona, amb la col·laboració de l'Oficina Tècnica de Canòdrom — Ateneu d'Innovació Digital i Democràtica de Barcelona. Celebrem les històries de les qui han lluitat, han treballat i han somiat amb altres mons, reconeixent les seves contribucions a la ciència i la tecnologia, l'activisme i la defensa de drets, així com el seu lideratge i impacte social.

Dones que creen, dones que transformen

El 1984, **Donna Haraway**, filòsofa, biòloga, feminista i narradora rebel, va afirmar que «la tecnologia no és només l'eina que fem servir, sinó un mitjà a través del qual experimentem el món i ens relacionem amb els altres». Abans d'ella, hi va haver figures com **Ada Lovelace**, la primera programadora de la història; **Hedy Lamarr**, una actriu que va inventar el sistema de telecomunicacions en què es basa la xarxa WiFi, el GPS o el Bluetooth; **Hipàtia d'Alexandria**, la primera dona matemàtica, professora i gran promulgadora del coneixement científic; **Ursula K. Le Guin**, influent en el gènere de la ciència-ficció; i **Kamal Ranadive**, pionera en la investigació contra el càncer, que van fer seves aquestes paraules, portant-les a la pràctica.

Molt abans, entre 1939 i 1945, als EUA, va tenir lloc la Segona Guerra Mundial, un moment crucial a la història de la tecnologia. Les **Top Secret Rosies**, pioneres silenciades, dones brillants que van desafiar els límits, van crear els fonaments de la programació amb el sistema de programació de l'ENIAC, el primer ordinador totalment digital emprat durant la guerra. El seu treball secret va obrir les portes per a futures generacions de dones en el camp de la computació. Mentrestant, a l'estat espanyol, l'**Àngela Ruiz Robles** portava l'esperit dels esforços innovadors i creava l'Enciclopèdia Mecànica. Considerada la precursora de l'ebook, tenia com a objectiu principal facilitar l'aprenentatge i la lectura.

Moltes altres dones van aportar **diversitat al món de la ciència i la tecnologia**. És el cas d'**Idelisa Bonnelly**, biòloga marina dominicana, reconeguda com a mare de la conservació marina al Carib; **María Teresa Ruiz**, astrònoma xilena coneguda pels seus avenços en l'estudi de les estrelles i la formació estel·lar; i **Margarita Salas**, una figura clau en la investigació en biologia molecular a Espanya.

També unes quantes van dedicar les seves vides a la **defensa dels drets humans, la igualtat de gènere i l'educació**, tot i que des de perspectives i contextos diferents: El 1868, **Isabel Vila i Pujol**, coneguda com a «Isabel Cinc Hores», reivindicava la reducció de la jornada laboral infantil. Als anys 70, **bell hooks** defensava una educació crítica, argumentant que l'aprenentatge ha de ser un procés lliure, participatiu i transformador. Va dedicar gran part del seu treball a la reforma de l'educació i a l'exploració de com les dinàmiques de poder afecten l'aprenentatge. El 1997, **Malala Yousafzai** es va fer famosa a l'edat d'onze anys per escriure un blog anònim per a la BBC en urdú, on relatava la seva vida sota el règim dels talibans al nord-oest del Pakistan, que prohibien l'accés a l'educació per a les nenes. La seva valentia i determinació en defensar l'educació de les dones va captar l'atenció mundial.

Reptes de gènere en el sector científic i tecnològic

En l'actualitat, les dones continuen fent contribucions significatives a la **ciència i la tecnologia** en tot el món, però encara queda molt camí per fer. L'informe «**Mujeres Tecnólogas en España 2022**» de Digitalfems i Genderdatalab i l'últim **informe d'Indicadors Dona i Ciència** del govern de Catalunya, posen de manifest els desafiaments que enfronten les dones en aquests sectors. Entre els resultats més rellevants es troben els següents:

- 1. Desigualtat en les oportunitats de promoció:** Les dones al sector tecnològic tendeixen a ser promocionades amb menys freqüència que els seus col·legues masculins. Un alarmant 56,3% de les dones enquestades considera que no han tingut les mateixes oportunitats d'accedir a llocs de major responsabilitat que els seus companys homes.
- 2. Manca de suport a polítiques de diversitat:** L'estudi ressaltava l'escassetat de suport per part de la direcció cap a les polítiques o accions destinades a promoure la diversitat en les empreses tecnològiques. L'arrelada cultura «brogammer» i la manca d'inclusió a la indústria són preocupacions fonamentals per a les participants de l'estudi.
- 3. Abandonament laboral per manca de suport:** Un 47,1% de les enquestades afirma haver renunciat al seu lloc de treball a causa de la manca de suport en el seu desenvolupament professional.
- 4. Escassetat de recursos per promoure la igualtat i la diversitat:** Més del 56% de les participants reconeixen la manca d'un departament o persona responsable a les seves organitzacions que es preocupi pel compliment de polítiques d'igualtat, diversitat i inclusió. A més, el 57,2% assenyala que no hi ha hagut canvis en les polítiques de diversitat a les seves empreses en els últims tres anys.
- 5. Assetjament sexual al lloc de treball:** Una de les dades més preocupants de l'informe és que el 22,7% de les enquestades afirma haver patit assetjament sexual en algun moment de la seva carrera professional. Tanmateix, el 62,9% de les dones que van respondre a aquesta pregunta assenyala que o bé no existeixen o no coneixen els protocols de l'empresa per denunciar aquestes situacions.
- 6. Dificultat per accedir a llocs d'investigació i pèrdua de talent femení:** En els darrers anys es manté pràcticament invariable la proporció d'homes i dones a les plantilles: al voltant d'un 52,5% d'homes i d'un 47,5% de dones investigadores a les universitats públiques catalanes, i als **centres CERCA**, només hi ha actualment dues dones directores. No obstant això, la bretxa es va ampliant amb el pas dels anys durant el procés i la consolidació de la carrera professional. El percentatge de persones catedràtiques universitàries/catedràtiques contractades i d'emèrites és del 75,6% i del 80,3% per als homes i un 24,4% i del 19,7% per a les dones.
- 7. Desequilibri en la carrera científica de les dones:** Les dades evidencien que el desequilibri en la carrera científica s'inicia just després del doctorat. Mentre en l'etapa predoctoral, les dones representen el 52% del personal als centres, en les etapes posteriors el percentatge es redueix fins a arribar al 24% de presència femenina. Aquesta situació es complica encara més quan incloem altres variables de desigualtat, com ser una dona trans o racialitzada.

Més informació

[Consulta el web i el fanzine «Dones que transformen»](#)